

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalhoz átvéve.
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Melyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékra postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 49. szám

Nagyvárad.

Kedd 1915 március 2.

Két francia hadtest

támadása meghiúsult.

(Hivatalos) Berlin, március 1. A nagyfőhadiszállás jelenti:

A nyugati hadszíntér.

Verviquenél Lillétől északra egy angol légi járművet tüzelésünk leszállásra kényszerített. Arcvonalunk egy részében a franciák — mint már néhány hónappal ezelőtt is tették — oly lövedékeket használtak, melyek robbanásakor bűzös és fojtó gázokat fejlesztenek. Kárt ezzel nem okoztak. Champagnei hadállásaink ellen tegnap legalább két hadtest több támadást intézett, előretöréseket heves, közeli harcok után mind visszavertük. Az Argonokban két aknavetőt zsákmányoltunk. Az Argonok keleti szélén, Vanguois közt a franciák tegnap ötször kíséreltek meg áttörést. A támadások az ellenség súlyos veszteségei mellett meghiúsultak. Azokat a hadállásokat, amelyeket Badonvillertől keletre elfoglaltunk, az ellenségnek visszafoglalási kísérletei ellenében tegnap is megtartottuk.

A keleti hadszíntér.

Az oroszoknak Lomzától északra és Osztrólenkától északnyugatra ellenünk intézett támadásait visszavertük. Különböző lényegesebb jelenteni való. (Min. sajtóoszt.)

Kifejlődött a háború legnagyobb csatája.

Budapest, március 1. Francia lapok írják, hogy a Njemen—Bobr—Narew—Visztula mentén kifejlődött harc a háború legnagyobb csatája. Azt is megemlítik ezek a lapok, hogy a német frontot folyton erősítik.

Bukovina teljesen megtisztált az oroszoktól

Budapest, március 1. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az oroszok több napi harc után a Bukovinai Bojánál, ahol pedig nagy túlsúlyban voltak, feladták állásaikat, azután pedig menekülésszerűen a Pruth től husz kilométernyire vonultak vissza. Ebből megállapítható, hogy az oroszok ellentállása Bukovinában megtört.

A Dardanellák ostroma szünetel.

Budapest, március 1. (Saját tudósítónktól.) A konstantinápolyi Tanin írja: A Dardanellák bombázása tegnap óta szünetel. A február 25-iki ostromnál a törökök vesztesége csak 12 halott volt. Az ostromló hajók közül több megsérült, az Agamemnon nevű dreadnought hajó sérülése súlyos, egy hajó kigyuladt.

Hogy lehet bevenni a Dardanellákat?

Budapest, márc. 1. (Saj. tud.) A Times

írja:

A Dardanellákat félelmes erődök védik mítsen érünk azzal, hogyha tagadnánk ezt a tényt. Az út szűk, a csatornák kanyargók és alá vannak aknázva. Mindkét parton a talaj kitűnő terep az ágyuk számára, amelyek a támadó hajókra tüzelhetnek. Hiába találgatnók, hogy milyenek az erődjei és az ágyuk, a mostani fegyverük, minthogy Törökországnak hat hónapot adtunk, hogy előkészítse a védelmét és ez idő alatt Liman és Sanders tábornokok, valamint az ott lévő sok német tiszt valószínűen átalakították az erődöket és a páncélműveket. Vezérkarunk valószínűen eléggé ismeri ezeket a tényeket, de ha adatokat mondanánk, az csak félre vezetné, mert azok az adatok, amelyek igazak voltak a háboru előtt, ma már többé nem igazak. A háboru előtt bizonyára igaz volt, hogy itt nem állottak modern nehéz ágyuk és a páncélművek egyrésze is ősi volt, de csak remélhetjük, hogy a helyzet nem változott, addig semmit se tudhatunk, míg a tengeri hadvezetőség nem beszélt.

A Dardanellákat leghelyesebb egyesült tengeri és szárazföldi katonasággal megtámadni, a pusztán tengeri támadás csak akkor van igazolva, hogyha nincs szükséges és nagy szárazföldi katonaságunk, vagy ha az értesülésünk oly jó és ha az esélyeket oly gondosan mérlegeltük, hogy a tengeri támadás sikere ésszerű és valószínű. A konstantinápolyi kerületben a háboru kitörésekor 200.000 török volt és bár egyrésztük bizonyára a kaukázusi frontra küldötték, valószínű, hogy az eltávoztak helyét ujjakkal töltötték be. Így tehát nem kis katonai operációról, de nagyon is nagyról van szó, amikor arra gondolunk, hogy csapatokat küldünk oda, a hajóink utjának a megnyitására.

Görögország nem engedheti Konstantinápolyt orosz közre.

Budapest, márc. 1. (Saját tud.)

A görög kormány félhivatalos lapja, a Patris cikket közöl az

Fehér hétből fehér hetek folytatólagos eladásához

ismét nagy mennyiségű kézi himzett női ing, Corsétták, nadrágok, továbbá czérna és pamut vásznak, damaszt asztalterítékek, asztalkendők vászon maradékok megérkeztek és igen olcsón kerülnek eladásra CZILLÉR IMRE nagyáruházában.

orosok tervéről, kik Konstantinápolyt maguknak akarják meghódítani. A görög felhivatalos szerint ennek az orosz tervnek megvalósítása európai veszedelem volna.

Amerika nem szállít dugárut Angliának.

Budapest, március 1. (Saját tudósítónktól.) A Morning Postnak jelentik New-Yorkból, hogy ottan egy Anglia számára gyapottal megrakott hajó megvizsgálása alkalmából minden egyes bálában négy kiló gummit találtak. Az egész rakomány ebből kifolyólag vissza lett tartva New-Yorkban s a hajó tulajdonosa ellen megindult a vizsgálat.

Az Unió nem ad löszert Angliának.

Budapest, március 1. A Newyork Herald jelenti, hogy tizenhat angol katonai municions hajó a blokádi miatt nem indulhat el Amerikából.

Amerika gyűjti készletét a háborus jövőre.

Budapest, márc. 1. Amerikai jelentés szerint Wilson elnök felhatalmazást kért a kormánytól, hogy általános kiviteli tilalmat kimondó rendeletet bocsáthasson ki. A kormány aggódik, hogy a kiviteli tilalom folytán megbénul a kereskedelem.

Megakadt az angol csapatszállítás.

Budapest, március 1. (Saját tud.) A Rotterdamsche Courant jelenti: A nyugati harctéren a franciák támadásában lankadás állott be, melyet növel az, hogy az angolok a blokádi miatt két hét óta csak kevés csapatot tudtak szállítani.

Elsülyesztett angol hadihajó.

Budapest, március 1. (Saját tud.) A londoni Reuter-ügynökség jelenti:

A Glaumacnaugher angol segédcirkáló aknára futott s elsülyedt. Legénységéből kétszázhatvan matróz és husz tiszt a tengerbe fulladt.

A németek előnyomulnak Nieuport felé.

Budapest, márc. 1. A németek Lombartzyde-nél elszántan és hevesen támadnak és rohammal nyomulnak előre Nieuport-felé.

A németek lefoglalták a francia és angol vállalatokat Belgiumban.

Berlin, márc. 1. A brüsszeli német kormányzó lefoglalta az összes belgiumi francia és angol vállalatokat.

Szerbia megszállja Albániát.

Budapest, márc. 1. (Saj. tud.) A szófiai Kambana jelenti: Az antán-hatalmak beleegyeztek hogy Szerbia expedíciót indítson Albániába s rendesinálás címén megszállja a Szerbiával szomszédos albán vidékeket.

Herczeg Ferenc Nagyváradon.

Ha valaki a magyar szépirodalom jeles felől kédezősködnék, Herczeg Ferencet a legelső közt említenék meg. Nem olyan íróról van szó, a kire nézve a közhangulat, az irodalmi divatirányok változása, az irodalom mai ábrázata fontos volna, hanem ennél az írónál olyan értékekre találunk, amelyek messzire felülmúlják a mindennapi és szürke életet.

Hogy valaki az irodalom vezető egyénisége lehessen, ahhoz kivételes és magasrendű írói tulajdonságok szükségesek. Ilyen kiválóságok azok, amelyek alapját képezik Herczeg Ferenc irodalmi nagyságának.

A közönség valójában ünnepe avatta a vasárnap délutáni Herczeg előadást imponzans megjelenésével és az előadás nyomán felébredt igazi megértésével. A felolvasó íróművész szavai, amelyeket e súlyos idők legdrágább kincséről, a magyar parasztról mondott, bizonyára a termékeny talajra talált lelkekről a boldogabb jövő idejében ki fogják váltani azokat az eredményeket, amelyekről a kiváló íróművész felolvasásával elérni akart.

A kitünő író látogatásáról és előadásáról tudósítók a következőkben számol be:

Herczeg látogatásai.

Vasárnap hajnalban érkezett meg Herczeg Ferenc városunkba és itt a Rimanóczy szállodában szállt meg. Délelőtt tíz óráig a szállodában tartózkodott és tíz óra után dr Fráter Imre főorvossal az e'kelőségek meglátogatására, s a Vörös-Kereszt intézményeinek megtekintésére indul a város fogatán.

Az illusztris író leadta névjegyet Hlatky Endre és Miskolczy Ferenc főispánoknál, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné és Rimler Károly polgármesternél. A látogatások után sorra látogatta a „Jobbkéz” varrodáját, a „Vörös Kereszt” központi konyhaháját, a hadapródiskolai hadi kórházat és a esendőriskolai tartalékkórházat.

Ezeknek a megtekintése alkalmával Herczeg Ferenc a legnagyobb elragadtatással fejezte ki és a legnagyobb csodálkozását adózott különösen a hölgyek kiváló munkájának. A „Vörös Kereszt” intézményének megtekintése után a kitünő író a szállóba tért vissza. Majd egy óraker megjelent a Rimanóczy étterem körösparti helyiségében tartott szűkebbkörű ebéden, amelyen résztvettek Herczeg Ferencen kívül, Hlatky Endre, Rimler Károly, dr Fráter Imre, Németh István, Rádl Ödön, Hofbauer Pál, Pallay Lajos, dr Gyöngyössi István, Bihari Akos, Sas Ede, dr Medvigy Gábor, Kozári Gyula, dr Waldmann Béla.

Az ebéd a késő délutáni órákban ért véget.

Herczeg Ferenc felolvasása a Kath. Körben.

Délután öt órára volt jelezve a háborus-délután, de már négy óraker megindult a közönség nagy tömege a Kath. Kör palotája felé. A Szilágyi Dezső-utcába vezető utcák csak úgy árasztották az érdeklődőket. A Kath. Kör nagy terme valóban igen nagyszámu és disztíngvált közönséget fogadott ez alkalommal falai közzé. A hölgyek és az urak egyforma nagy számban jelentek meg, hogy a magyar irodalom jelesének ajkáról hallják annak magyarságnak a dicséretét, amely most ott küzd a népek nagy esatájában.

A megjelentek közül a következőket sikerült feljegyezni:

Hlatky Endre, Miskolczy Ferenc, Lábán Lajos, Rimler Károly, Némethi István, dr Hoványi Géza, dr Molnár Géza, Kerner ezredes, dr Fráter Imre, dr Brém Lőrinc, dr Vueskics Gyula, dr Karácsonyi János, Gellért László, Balogh Kálmán, Kereszthy Kornél, Somogyi Géza, dr Krüger Aladár, dr Szunyogh Pál, Kovács S. János, Bőszörményi Géza, dr Imrik Péter, dr Sass Elemér, dr Némethy Gyula, Vueskics Jenő, dr Bozóky Alajos, dr Bozóky Ferenc, dr Kuleht János, dr Dálnoki Kovács Áron, dr Medvigy Gábor, Szentlélek Kálmán, Petry Gyula, dr Gyöngyössi István, Sas Ede, dr Baróczy László, Báthory Ferenc, dr Verzár István, Pásztor Ferenc, Ernyi Gilbert, Leéb Bertalan, dr Demetrovits Elek, Pallay Lajos, Szopez János, Szücs József, dr Alliquander Ödön, Körösy Endre, dr Számborovszky Rozsó, Belezna Antal, Székely István, dr Gyémánt Jenő, dr Horváth Jenő, Kozári Gyula, Réz Mihály, Werner Kálmán, dr Gerő Sándor, Kelemen Kálmán, Mayer Sándor, Békéssy Béla vezérkari alezredes, Tóth Imre, Kovács Kálmán, Vidovits Béla, Vitályos László, Leitner László, stb.

A honvédszenekar játéka kezdte meg a háborus-délután. A szorongásig megtelt teremben a hallgatóság nagy gyönyörűséggel élvezte a honvédszenekar nemes és finom játékát. A zeneszám után Hlatky Endre főispán a következő beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt közönség!

Méltóztassék megengedni, hogy néhány szót szóljak. Felszólalásomban két indok vezet. Az elsőindok az, hogy kifejezést adjak a magam és a város nevében annak a nagy hálának, amellyel tartozunk a város közönsége iránt, amely megtudta érteni azt a felszólítást, amely a szivből jövő kötelesség teljesítésre hívta fel. Nem hiszem, hogy volna az országban még egy olyan közönség, mint a Nagyváradé, amely a leghivebben teljesítette e nehéz időkben kötelességét. A „Vörös-Kereszt” meggyőződhetett arról, hogy a közönség méltányolni tudta azokat az elveket, amelyet az egyesület igyekezett megvalósítani.

A közönség tevékenysége a férfiakké épűgy, mint legfőképen — nem hizelgésnént mondom — a nőkké, nagy érdemeket szerzett magának a betegek ápolása, felruházása, támogatása körül. Éppen azért, bár meggyődésem szerint felesleges a felszólalásom, mégis nem tudom megállani, hogy fel ne emeljem gyöngye szavaimat az elvégzett és a majd elvégzendő munka dicsérete érdekében. A második indoka a felszólalásomnak városunk kiváló vendége, mai háborus délutánunk kitünő felszólalója Herczeg Ferenc, aki a Vörös-Kereszt egyetlen szavára azonnal jött, hogy megjelenésével tegyen bizonyosságot a Vörös-Kereszt szent ügye mellett. Nagy köszönettel tartozunk ezért neki és fogadjon ezért mindnyájunk legőszintébb szeretetét és háláját.

Hlatky Endre szivből jövő és közvetlen hangú beszéde után a jelenlevők óriási tapsorkánja mellett lépett a felolvasó asztalhoz Herczeg Ferenc és a következőképpen köszönte meg az ünneplést.

Méltóságos Főispán ur. Mélyen tisztelt közönség!

Egészen egyszerű szavakkal akarom megköszönni a szives szavakat és ünnepélyes fogadtatást. Ezek a zord idők azt az ösztönös igyekezetet keltik, hogy az ember valami fixpontot keressen magának, amelyre állva megtalálja a jövő dicsőségbe vetett hitének a zálogát és az alapját. Nekem egyik ilyen fixpont ez a város, amely nagy műveltsége és fvillettsége révén a kultúra egyik védőbástyája, megvívhatatlan fellegvár.

A második fixpont pedig a magyar paraszt, amelyről bátorokom felolvasásomat megtartani.

Ezen közönség szavak után Herczeg Ferenc megkezdte „A magyar paraszt a világtörténelemben” című értékes előadását.

A hallgatóság mindjárt az első szavak varázsa alatt az egész előadáson végig lázas figyelemmel és feszült érdeklődéssel kísérte Herczeg Ferenc mély gondolatoktól és meleg érzésektől ragyogó fejtegetéseit. Az előadó dikciójának magával ragadó ereje, a téma újsgága és felolvasó lelkének megrázó heve, a forma tökéletes finomsága, a felolvasó hangjának behizelgő érzelmessége mind hozzájárultak, hogy ez a Herczeg felolvasás feledhetetlen legyen és emlékezetes a jelen levők szívében.

Herczeg Ferenc felolvasásának legjellemzőbb részét az alábbiakban közöljük:

Király, haza, vallás: egy gondolat; kötelesség, fegyelem is egy gondolat. És legyünk őszinték: a készség, amellyel a fiatal ember életének egész verőfényes gazdagságát a szuronyok elé dobja: a legnagyobb áldozat, amire ember képes. És az artikulát Rajta! vagy Hurrá! kiáltás, amellyel a kőzkatona a halálba indul, a legmélyebb szó, amit emberi száj kimondhat. Mélyebb mindannál, amit költő és tudós valaha mondott.

Az antimilitaristáknak meg kell érteniük: a katonát nem azért tiszteljük, mert kész megölni embertársait, hanem azért, mert kész meghalni embertársaiért.

A mai kőzkatona áldozatkészsége toronymagasságban áll az epikus hőse fölött. Az eposzhősnek is csak egy élete volt, amit elveszithetett, de mi mindent nyerhetett a tétjével! Nemzetek hódolatát, költők babérját, birodalmakat és királyi nők szerelmét, földi élvezeteket és földöntúli üdvösséget. A kőzkatona ugyanannyit veszíthet. És mit nyerhet? Egy érmet a mellére — gyakran egy mankót a hóna alá.

Azonfelül vajjon milyen jutalmat adhat neki a nemzet? Bármint ad is, előbb tőle kell elvenni, mert hiszen ő maga a nemzet. És mit adhat neki a költő? Halhatatlanságot? Mi haszna a falevélnék abból, hogy az erdő halhatatlan?

Mély jelentőségének tartom, hogy a hőst a kőzkatona épen magyar költő fedezte föl.

Tiszt vagyok... ha lát a közlegénység.
Tisztelkedve megyen el mellettem;
Én pirulok, gondolván magamban:
Nincs igazság, nincs igazság ebben.
Nekünk kéne köszönteni őket,
Mert mi nálunk sokkal többet érnek. —
Tiszteljétek a kőzkatónákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

Azt hiszem, a pirulás, amely Petőfi Sándor sápadt, nemes arcát sötétre festette, a mostani háboru óta ott égett már mindannyiunk arcán, még ha nem is vagyunk tiszték. Sőt lehetnek emberek, akiknek a polgári élet megszokott kényelme Nessus-íggé lesz, amely állandó szegény tüzeiben égeti a testüket és lelküket.

Valljuk be, a háboru kitorésekor mi, a magyar értelmiség tagjai, a szó erkölcsi értelmében nem voltunk harci beszéletben. A hosszú béke idegenné tette nekünk a háborut. Igazi antimilitaristák ugyan nem voltunk — mi jóban-rosszban megszoktunk állani fele uton — az intellektuelljeink azonban úgy beszéltek nacionalizmusról és hadi glóiréről, mint valami elavult színpadi kelékről és mivel egyik madár sem tud ön-maga felé repülni, tehát meg voltak róla győződve, hogy a nép is úgy gondolkozik, mint ők.

A háboru legesodálatosabb esodái közé tartozik a magyar nép mostani viselkedése. A harciasságot, a lendületet, a hazafias áldozatkészséget ezuttal a magyar paraszt vitte bele a nemzetbe. A kőzkatona.

Midőn az első vonatokon daloló, virágos legények vorultak a határra, már tudtuk, hogy nagyrehezen összehordott nemzeti kultúránknak nagyszívű védelmezője adta a magyar néplel. Az első csaták után azt is tudtuk, smiben már alig mertünk hinni, hogy népünk megőrizte ősei nagyszerű harci eregyeit. Béke idején tábornoki bürokraták olykor visszaparancsolhatták a magyar katonai ambiciót az utolsó glédába, de mikor az ágyuk dörögnek, akkor el kell tűrniök, hogy legényeink az első sorba tolakodjanak.

Méltó feladat volna, ha a háboru véres és dicsőséges apropójából valaki a magyar kőzkatona keresztül fölfedzné a magyar földmives népet, a magyar parasztot.

A külföld, főleg a német külföld, régi romantikus torzképek alapján még mindig a puszták sirva vigadó fiát keresi a magyar parasztban, akinek szellemi láthatárát a barna kisleány, a cigány hegedője, a hátslő és a tokaji bor szegélyezi. Ujabbban a magyar főváros irdalmi köztudatában egy más képe kezdett kialakulni földmives népünknek, a mely az előbbiről kevésbé regényes, de nem kevésbé hazug. Ez a kép csökönyös, fufangos, babonás, pénzéhes és mindenek fölött érzékies emberállat formájában mutatja be a magyar parasztot.

A nagy háboru, amelynek rettenetes realitása anyi apró-cseprő hazugságot tiport le, a magyar paraszt és a magyar kőzkatona nagyszerű apoteózisává lesz. — Amióta az orosz hadi tudósítások szinte hódoló tisztelettel emlékeznek meg a mi hadba vonult népünkről, talán mi magyar írók is több rokonszenvvel fogunk róla itélni. A magyar paraszt, írók és demagógok által ráaggatott cifra koldusrcngyaitól megszabadulva, ma a maga gyönyörű emberi mivoltában áll a világ szeme előtt. Milyen tiszta, milyen erős, milyen bátor, mily okos, milyen előkelő — és milyen magyar ez a nép!

Amit mi urak, mi politikusok évtizedeken át nagy szorgalommal elrontottunk, azt egykettőre rendbe hozta megint a nép. Nemzeti birrevünk, amely ugyancsak alábanyatolt már, most megint magasan tündöklik magyar parasztleányok szuronya hegyén. Anulva tapasztaljuk, hogy északi ellenségyünk, akinek orientális vérében van a hazugság, az őszinte tisztelet hangján tud beszélni, ha a magyar katonáról szól. Ha mi urak, mi politikusok a külföldön holnap megint fölemelt fővel, jogos önértéssel vallhatjuk magunkat magyarnak, azt elsősorban a mi kőzkatónáinknak köszönhetjük.

Mostanában csapatosan látjuk őket az utcáinkon. Csendesesen és szürkén ballagnak a háboruból jött kőzkatónák. A gyűrött, ködszínű ruhájukhoz távoli országok iszapja tapad Némán járnak a hajdan oly hetyke és hangos legények. A hallgatásuk szivettéppő. A szemük csodálatosan révedező és üres, mintha a tekintetüket végleg ott felejtették volna a csataterék borzalmain és mintha egyebet már nem is tudnának látni. Ami erő, ifjuság és tűz volt bennük, az belefolyt a nagy kohóba, a háboru izzó és bömbölő kohójába, ahol most egy új világot öntenek formába. Nekik semmijük sem maradt, mindenüket odaadták, most maguk is olyanok, mint az elhasznált és eldobott patronhüvely.

Idő kérdése csak és az ifju gerincek megint keményen kifognak egyenesedni, az erők megfognak telni lüktető erővel, a szemekben új örömök tüze fog ragyogni. A parasztjaink — hála Istennek! — megint a régiék lesznek. Reméljük azonban, hogy mi, az ugynevezett felsőbb osztályok, nem maradunk a régiék, hanem megtisztulva, megerősödve és megifjodva kelünk ki a háboru sárkányvér fürdőjéből.

És akkor testvéri szeretettel és hálával közeledünk majd ahhoz, akkor majd méltók leszünk hozzá, aki ma ebben az országban és fél Európában a legkülönb ember: a magyar kőzkatónához.

A felolvasás után a közönség percekig

tapsolta és éljenezte Herczeg Ferencet, aki ezen felolvasásával a hallgatók szívében a magyar paraszt örökkétartó és elmulthatatlan tiszteletét és szeretetét bintette el.

A közönség lelkes tüntetésének lecsendülése után Bihari Ákos szavalta el Sas Ede „Himnusz a halálhoz”. Lenkey Henrik „Anyák ne sirjatok.” Győri Géza „Varsó felé” és Kiss Menyhért „A csesztóchoi legenda” c. költeményeket.

A művész isten áldotta tehetségének megrázó eregyével adta elő e háborus témájú költeményeket. Hangja, mely néha olyan volt, mint a viharos ég mennydörgése, más-szor lágy és csöndes, lenyügözően és lebilincselően tudta kihozni a költemények hangulatainak legapróbb nánszait.

A Bihari Ákos szavalata után a hallgatóság zugó tapsal köszönte meg a nagy élvezetet.

A délután műsorát a honvédenekar játéka fejezte be pompás Lohengrin egyveleggel. A háborus délutánról a közönség a legnagyobb szellemi kincessel, hazafias lelkesedéssel és a jövő boldogságában vetett reménységgel távozott.

Este Herczeg Ferenc megjelent a színházban a kabaré előadásán. A város páholyában foglalt helyet Rimler Károly polgármesterrel, dr Fráter Imrével és dr Hoványi Gézával. Látható érdeklődéssel figyelte és élvezte az egyes számokat.

Részt vett a kitűnő író este 9 órakor a Pannonia étteremben tartott banketten, amelyen részt vettek a várad előkelőségei is. Az esti bankett a legkellemesebb hangulatban folyt le és ennek befejezése után Herczeg Ferenc bucsut véve a jelenlevőktől a vasúthoz hajtatott, ahonnan Makóra utazott.

A tengeriliszt ára.

A kormány rendeletében megszabta, hogy a kenyérnek való buzaliszttal 50 százalék tengeriliszttel keverve szabad csak forgalomba hozni s utasította a törvényhatóságokat, hogy a tengeriliszt maximális árát a hatóság állapítsa meg.

A rendeletekhez képest, Nagyvárad város tanácsa tegnap ülést tartott a tengeriliszt legmagasabb árának megállapítása tárgyában, szakférfiak bevonásával.

Jelenvoltak Rimler Károly polgármester elnöklete alatt dr Moskovits József kereskedelmi és iparkamarai elnök, a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara képviselőjében, Molnár Imre m. kir. gazdasági felügyelő, Papp Imre biharmegyei gazd. egylet titkára, a nevezett egyesület képviselőjében dr Dőri István t. ügyész és Bige József t. aljegyző, mint jegyzőkönyvezető.

Tanácskozás után a következő véghatározatot hozták:

Nagyvárad város tanácsa, a jelenlevő szakértők meghallgatása után 26 koronát véve a tengeri árára alapul, a tengeriliszt maximális eladási árát métermázsánként 41 K 10 fillérben állapítja meg.

Kimondja ez alkalommal a tanács, hogy a tengeri árára vonatkozó jelen határozata 1915. évi március hó 1-50 napjain lép életbe.

Jelen véghatározat ellen a lapokban történt közzétételét követő 8 nap alatt birtokon kívül felebbezésnek van helye a kereskedelemügyi miniszter urhoz.

x **Megfagyott**, szélről kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatása az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoezy-ut 7/B Telefon 13—02

A Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése.

A mostani nehéz viszonyok között, midőn három válságos gazdasági év után a világháboru minden sulya és mindent bénító hatása reánk szakadt, a Nagyváradi Takarékpénztár derékasan kivette részét a munkában, hogy közgazdasági életünk minél kevesebbet szenvedjen a világrendítő események által előidézett rendkívüli viszonyok folytán. A vezetésben megnyilatkozó gondos körültekintés és az intézet érdekeinek kellő megóvása mellett, ritka buzgalommal igyekezett kivenni a részét abból a nagy és nehéz munkából, amely ebben a szomorú időben a pénztézetre hárult. Az igazgatóság, valamint Hofbauer Pál vezérigazgató ez évben is igazolták működésükkel városunk ezen legrégebbi pénztézetének országosan elismert hírnevét, sőt öregbítették azt.

A közgyűlés az elhalt Papp János igazgató emlékét jegyzőkönyvébe iktatta, Lopussny Gyula lemondott igazgatónak pedig érdemeiért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Hlatky Endre főispán, igazgatósági elnök vezette a közgyűlést. A részvényesek közül jelen voltak.

Fetsér Antal győri püspök, dr. Karácsonyi János kanonok, dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő, dr. Bozóky Alajos udvari tanácsos, dr. Hoványi Gyula jogtanár, dr. Vucskics Gyula kanonok, dr. Konrád Márk kir. tanácsos, Frankó Endre ügyvéd, Brém Lőrinc tb. kanonok, gróf Széchenyi Miklós püspök képviselőjében is Eleméry Ferenc tanácsnok Nagyváradi képviselőjében, Tóth Imre táblabíró, Pallay Lajos ügyvéd, Hofbauer Pál vezérigazgató, Medvigy Gábor ügyvéd, Fényes Manó igazgató, dr. Gyöngyössi István megyei t. főügyész, Kolosy Béla erdőfelügyelő, dr. Mayer László városi főorvos, Petry Gyula főreáliskolai tanár, dr. Krüger Aladár ügyvéd, dr. Popovits Miklós orvos, Böszörményi Géza ügyvéd, dr. Stokker József ügyvéd, dr. Frankó József ügyvéd, dr. Kaczián Kálmán ügyvéd, Hanzély István, Balogh Kálmán, Wagner István, Középegy Kálmán, Jancsó Lajos, Szódényi Nándor, Szirmay Lajos, Kaczián Károly, Kálmán Ernő, Karger Sándor, Justh Károly, Vály Géza, Sonnenfeld Adolf.

Hlatky Endre elnök üdvözölte a megjelent részvényeseket s konstata, hogy 30 részvényes, 411 részvény képviselőjében van jelen s így a gyűlés határozatképes. Szavazás esetére szavazatszedő küldöttségi elnökül Petry Gyulát, tagokul dr. Krüger Aladárt és Kálmán Ernőt részvényeseket kérte fel. Ezután megemlékezett azon két igazgatóról, akik az elmúlt évben megváltak az intézet igazgatóságától. Néhai Papp János hosszú éveket mint a felügyelő bizottság, az utóbbi években pedig mint az igazgatóság tagja vett részt az intézet ügyeinek intézésében. Ismertük tiszta jellemét, arany karakterét; tudtuk, láttuk, hogy minden ízében összeforrott az intézettel. Amilyen egyenes volt magánélete, olyan korrekt volt, mint igazgató. Indítványozza, hogy a közgyűlés emlékeztetést jegyzőkönyvébe iktassa. — A másik igazgató, aki saját elhatározásából elvált az igazgatóságtól: Lopussny Gyula kanonok; róla sem akar sokat mondani, annál inkább, mert élőembert nem akar dicsérni. Ismerjük, mint embert; de kifejezi az igazságot. Egyike volt azoknak, kit igazság és emberszeretet vezetett s az intézet jó felfogott érdekeit követte működésében. Sajnos, hogy eltávozik az igazgatóságtól, de vigasztal az tudat, hogy azért itt marad közöttünk s a szálak, melyek összefűzték az intézettel, nem szakadtak el.

Majd kitért a jelentésre. A múlt év — ugymond — olyan volt mely a világ történelmében egyedül áll, pénzügyi szempont-

ból meg éppen egyedül áll. A múlt században egy háboru nem okozott oly kárt, mint most. A kereskedelem, ipar nem fejlődött még oda, ahol ma van s a vihar sem érhetette úgy; de ilyen vihar sem volt, mely az egész világ közgazdaságát felforgatta. S még most is, nem tudjuk, mi jó ezután. Ettől a vihartól féltettük az intézetet s az összes pénztézeteket s hogy mégis ily eredményeket ért el, ez csodával határos. Nagyobb leírások az igaz, vannak, de mikor törvényen kívüli állapot van s nem igen sok ember nem köteles, de nem is képes fizetni, sok követelés elvész. Intézetünk még ott sem támadta ügyfeleit, ahol lehetett volna, az emberek tönkretételével fellépni. Ezek dacára oly helyzetben vagyunk, hogy az intézet mégis tud adni osztalékot. Sokan kétségbeesve kérdik, hogy mi lesz később? Lehet, hogy a háboru évtizedekre visszaveti a pénztézeteket is. Ha azonban az ellenséget sikerült letiporni s győzedelmeskedik az igazság, a pénztézetek fel fognak virágozni s ez az intézet meg fog állani szilárdan és a háboru után bekövetkező állandó fölleandulás, az intézet vagyoni gyarapodása révén a részvényesek értéke is felemelkedik a régi nivóra, sőt magasabbra is is szárnyal. — Ebben a reményben nyitja meg az intézet 68. évi közgyűlését.

Ezután Hofbauer Pál vezérigazgató felolvasta az igazgatóság következő jelentését.

Tisztelt Közgyűlés!

Intézetünk 68-ik évi működéséről a következőkben számolunk be t. részvényeseinknek:

Mindenekelőtt őszinte kegyelettel emlékezünk meg Papp János igazgatóknak a múlt év január 28-án hirtelen történt elhalálosáról. Az elhunyt nagy buzgalommal működött 1892 óta mint felügyelő és 1908 óta mint igazgatóságunk tagja intézetünk érdekében. Indítványozzuk, hogy emléke közgyűlési jegyzőkönyvünkben megörökíttessék.

Igazgatóságunk másik, intézetünk körül odaadó buzgalommal elévelhetetlen érdemeket szerzett tagja, Lopussny Gyula I. sz. kanonok ur Önagysága, magas hivatásából folyó egyéb irányú elfoglaltsága és változott viszonyai miatt f. évi január hó 11-én kelt beadványában lemondott igazgatói állásáról. Indítványozzuk, hogy távozása alkalmából, sok évi eredményes tevékenységéért, közgyűlésünk legmélyebb köszönetét és hálaát nyilvánítsa.

Az elmúlt év első felében a két és fél éve tartó pénz- és hitelválságot látszólag normálisnak mondható pénzügyi viszonyok váltották fel. A bankkamatláb fokozatos csökkenéssel 4 százalékra szállott le, a bőséges pénzkínálat biztató jele volt annak, hogy a nagy pénzforrások kezdődő bizalommal itélhik meg a helyzetet.

Egy csapásra véget vetett a nyugodt fejlődésnek a világháboru kitörése. Karöltve a haza védelmében hozott nagy véráldozattal, gazdaságilag is soha nem érzett teherpróbát kellett minden, a közgazdasági élettel összekötöttségben álló intézménynek, így intézetünknek és kiállnia.

Az augusztus 1-én elrendelt moratórium, bár egyrésztől védelmébe vette a pénztézeteket, az általános ijedség következtében beállott, rohamosan érezhető betételvonások ellen, másrésztől a kihelyezések behajtását kezdetben szinte lehetetlenné tette.

Intézetünknek, minden eshetőséggel számoló jelentékeny mobilitása lehetővé tette, hogy betevőink minden indokolt igényének a moratorium szabta határon messze túlmenve, eleget tehetünk. A 6 százalékos hadikölcsön jegyzésénél, bár a közvetítésünkkel jegyzett összeg 2,052 800 koronát tett ki, és e célra betevőinknek 8 nap alatt 1 millió 500.000 koronát kellett folyósítanunk, a betétfelmondási határidők legliberálisabb kezelésével segítettük elő betevőink hazafias lelkesedésének megnyilvánulását. Betétállomá-

nyunk a mozgósításkor néhány nap alatt észlelt, 1 millió koronát meghaladó szükséglet és a hadikölcsön jegyzésekre igénybe vett fentemlített 1,500.000 korona dacára, tavalyi állományunkhoz képest, csupán 881.775 koronával csökkent, ami fényesen bizonyítja a háboru közepette is a legszélesebb rétegekre terjedő betéti közönségünk állandó bizalmát.

Mérlegünk felállításánál, a rendkívül viszonyokra való tekintettel, a megszokottnál is nagyobb óvatossággal és körültekintéssel kellett aktívainkat mérlegelni és ezen reális eljárásunk folytán bizton hisszük, hogy bár részvényeseink jövedelmét csökkenteni is kell, a világháboru vagyonokat pusztító megpróbáltatásai intézetünk szilárd alapjait nem fogják megingatni. Szent meggyőződésünk azonban, hogy az eljövendő dicsőséges béke hazánk tekintélyét, felvirágzását és soha nem remélt gazdasági megerősödését fogja eredményezni.

Üzleti tevékenységünk eredményeként 601 032 korona 69 fillér nyereség-egyenleg mutatkozik. Ebből leírásokra fordítandó: Értékpapírok ártolyam különbözete 193.674 K 95 f. Társasági ház számlán 747 K 50 f. Váltó számlán 128.290 K 97 f. Perköltség, bekebelezési illeték és óvasköltség számlán 7.714 K 76 f. Összesen 330.428 korona 18 fillér.

Tiszta nyereségként ezek után 270.604 K 51 f. marad, amelynek felosztására nézve a következő javaslatot tesszük: Tartalék-alapra 21.835 K 61 f. Jótékony célra 4000 K. Tisztviselők jutalmazására 5000 K. Igazgatók és felügyelők jutalékára 29.768 K 90 f. Osztalékra 175 koronájával 210.000 K. Összesen 270.604 K 51 f.

Jubileumi alapunk kamatját a folyó évben kereskedelmi pályán működő érdemes ifjak segélyezésére óhajtuk fordítani.

Tisztelt Közgyűlés!

A felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után kérjük a betérjesztett mérleget, az erre vonatkozó indítványaink megszavazása által, megállapítani és a felmentést az 1914. évre úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadni. Együttal javasoljuk, hogy az 5-ik számú osztalék szelvény darabonként 175 koronával 1915. márc. 1-től kezdve intézetünk pénztáránál és Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál és a Hazai Bank Részvénytársaságnál kifizethető legyen.

A felügyelő-bizottság jelentésének megállapítása után az indítványokat elfogadták s a felmentvényt megadták.

A választásokra kerülvén a sor 457 szavazattal a két igazgatósági helyre Gellért László és dr. Hoványi Gyula választott meg.

Felügyelő-bizottsági taggá Szódényi Nándor választott meg.

Elnök a megválasztottakat üdvözölte s kérte, hogy továbbra is azzal a buzgalommal szolgálják az intézet ügyeit, amelyet eddig kifejtettek annak érdekében.

Váltó bírálókka megválasztottak: három évre dr. Bozóky Alajos, Jancsó Lajos, Petry Gyula, Vályi Géza, Kolosy Béla, dr. Poynár Széver, két évre pedig: Szentiványi Adorján.

Végül elfogadták a nyugdíjalapról szóló jelentést és számadásokat s a közgyűlés véget ért.

**Küldjünk katonáinknak
thermosüvegeket, teát, konyakot, likört, csokoládét, eacést.**

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi minisztérium Hadsegélyző hivatala, Budapest, IV. Váci-utca 38.

A tábori levelezőlapok.

A postaigazgatóság közli a kereskedelemügyi miniszter következő rendeletét:

Hirdetmény.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy az általa feladott tábori postai levelezőlapokat (leveleket) csak a következő esetekben illeti meg a postai díjmentesség:

1. valamely tábori vagy hadtáppostahivatalhoz;
2. a működő hadsereg területén levő erődített helyekre;
3. a hajóhadhoz (Polába, Budapestre);
4. Dalmáciába vagy Bosznia Hercegovinába katonai és a katonasághoz beosztott polgári egyénekhez (Pl. esendőr, pénzügyőr, önkéntes betegápoló stb.) vannak címezve;
5. ha valamely kórházba ott ápolat katonai egyénekhez vannak címezve.

Kórházban ápolat esendőr, polgári egyénekhez ily levelezés nem díjmentes és szintegy portóköteles a levelezés, amely a kórházhoz beosztott (nem ápolat) akár katonai, — akár polgári egyénekhez van címezve.

A felsoroltakon kívül más katonai egyénekhez intézett tábori postai levelezőlapokat (leveleket) a postai díjmentesség nem illeti meg, miért is azokat a postáraadáskor bérmentesíteni kell, különben azok mint postadíjkötelezettség alá bérmentetlen levelezőlapok (levelek) pótdíjas postadíjjal terhelhetnek meg.

Ha a közönség a tábori postai levelezőlapokat egymásközi levelezésre használja fel és azokat a postáraadáskor nem bérmentesíti, ez postajövedéki kibágást képez, ami levelezőlaponként az 5 fillér postadíjon felül 2 korona jövedéki kibágás alá esik.

Budapest, 1915. február hó 22-én.

Kereskedelemügyi miniszter.

a háborút, amelynek a legutolsó font sterlingje lesz, hanem a melyiknek a legutolsó font kenyere lesz.

Jezerniczky Dénes akciója nem egyedül álló. Biharvármegyének minden egyes főszolgabírája derekasan kiveszi részét az itthon maradottaknak háborujának vezetéséből. És ha az ország más vármegyéitén hasonlóképen járnak el a közigazgatás vezetői, akkor nekünk lesz meg az utolsó font kenyere az utolsó font arannyal együtt.

Csoportvezetői értekezlet.

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezetének csoportvezetői vasárnap délután látogatott csoportvezetői értekezletet tartottak a helyi igazgató elnöke alatt.

Az értekezlet első tárgya volt a páter Bernhard Zsigmond által tartandó konferencia beszéd-sorozat. Erre nézve az értekezlet kimondotta, hogy a beszédeken minél tömegesebb részvétel céljából széleskörű akciót indít. Ugyancsak igyekezni fog mindenki a maga körében odahatni, hogy a konferencia beszédek befejezéséül tartandó szentáldozásokon minél tömegesebben vegyenek részt.

Az évi közgyűlést a nagyváradi szervezet március 21-én nagyobb szabású ünnepély keretében fogja megtartani. A következő hónapokban is egy-egy ünnepélyt fog rendezni a Népszövetség. A sajtó ügyéről nézve örömmel konstatálták, hogy a háborus viszonyok dacára a katolikus sajtó folyton tért hódít Nagyváradon. Ezt a fontos akciót folytatni fogják. Tekintettel arra, hogy a háboru befejezésével rövid időn belül kilátás nincs és így az intenzívebb akciót nem lehet a háboru végéig felfüggeszteni, a csoportvezetők minél több új tag gyűjtése iránt is megteszik a szükséges lépéseket. Kívánatos, hogy úgy az új, mint a régi tagok az 1915. évi tagsági díjat minél előbb befizesseék, mert csak azok a tagok kaphatják ezentul a füzeteket, akik tagdíj fizetési kötelezettségüknek eleget tettek. A Katholikus Népszövetség megerősítése pedig eminens érdeke a nagyváradi keresztény társadalomnak, mert szükség van rá, hogy adandó alkalommal az egész keresztény társadalom egységesen tudjon föllépni.

Tárgyalták a Népszövetségi Hitelszövetkezet ügyét is és meglelégedéssel konstatálták, hogy ez a fiatal pénzüzet a legmesszebbmenő várakozásoknak is megfelelt. A Népszövetségi Hitelszövetkezet tagjainak minden jogos igényét minden fennakadás nélkül kielégítette, még a törvényes visszatartási jogot sem gyakorolta. Ennek köszönhető, hogy a bizalom mindinkább fokozódott iránta és dacára a háborus időknek, dacára annak, hogy a tagok jelentékeny része hadbavonult: a 3-ik évtársulat is szabályszerűen megalakítható. Az alapszabályokban kikötött számú részjegyet jóval meghaladó jegyzés történt a harmadik évtársulatra is. Általában a tagok a legnagyobb lelkesedéssel karolják fel a Népszövetség ügyét, úgy hogy a Népszövetséget és mellékintézményeit a háboru tartama alatt sem éri semminemű veszteség, ellenkezőleg, az minél szebb fejlődést minden erővel előkészítő munka folyik.

Nem kell félni a kiéheztetéstől.

Be lesz vetve minden talpalatnyi föld. — Megalakítják a drágasági bizottságokat. — A főszolgabírák akciója.

Pár nap mulva új élet ébred a falvak körül. Megnépesednek a mezők s megkezdődik a tavaszi munka. Hogy mily óriási jelentőségű most a tavaszi munka, azt a legutolsó városi koldus ép úgy érzi, mint a legelső városi ember. Ettől függ minden. És majdnem megközelíti a valóságot, aki azt mondja, hogy a világháboru fél sikere függ attól, hogy milyen lesz a tavaszi munka és hogy milyen bő áldást ad reánk a Mindenható.

Megfeszített erővel, bizalomteljesen kell most mindenünknek ott állni a mezők titokzatosan leboruló szemfedője előtt. És elsőnek kell ott lenni azoknak, akiknek hatalom van a kezükben és akik vezetni vannak hivatva a népet, a főszolgabíráknak. A főszolgabíráknak mindenkor fontos a hivatása, most hatványozottan az. A nagyközönség nyugodt lehet, a főszolgabírák bármily nagy is most az íróasztal melletti elfoglaltságuk, már megjelentek a fronton és hathatós munkájukkal megkezdtek a lakosság irányítását.

Az első ilyen akcióról most Berettyóujfaluból kapunk hírt. Jezerniczky Dénes főszolgabíró összehívta az egész járás gazdaközönségét és nagyszabású értekezlet keretében adta ki utasítását a gazdák mihezartására nézve.

Az értekezleten nemcsak a községi előjáróságok, de a kis- és nagy gazdák is igen nagy számmal jelentek meg, ama kenvező jele annao hogy a megkezdett akció szép sikerrel is fog járni.

Az értekezleten a főszolgabíró élénk színekkel ecsetelte a mai helyzetet, rámutatott a háboru folytán még beállható állapotokra. Majd az óvintézkedésekre tért át, amiket be kell tartanunk, nehogy élelmiszer hiány, vagy talán még éhínség is következze be. Felhívta a megjelenteket a gazdasági-bizottságok mielőbbi megalakítására. A védekezés első és legfőbb módjaként a következő két irányt jelölte meg.

1. Takarékoskodjunk minden vonalon. Az állatok eltartására is csak épen annyit fordítunk, amennyi azok fenntartására és munkaképességére elegendő.

2. Minden lehetőet elkövessünk, hogy egy talpalatnyi föld se maradjon megmunkálatlanul.

Figyelmezteti a megjelenteket, hogy ki-nek vetőmagra, vagy bármilyen tápanyagra, vagy igavonó jószágra lesz szüksége, jelentse be a községi előjáróságok bevonásával alakítandó bizottságnál, mely bizottság a hiányokat pótolni fogja.

A hiányzó munkaerőt az itthon lévő férfiak, nők pótolják. A könnyebb munkákat gyermekekkel fogják végeztetni. A nagyobb gazdaságokban, ahol 50-100 munkásra lesz szüksége, a bizottság hadifoglyokat fog kérni. A hadifoglyok minden munkára, még az építkezéshez is fel lesznek használhatók.

A berettyóujfalui járásban sokan vonakodnak az aratási szerződések aláírásától. Erre tekintettel figyelmeztette Jezerniczky a jelenlévőket, hogy hozzák az érdekelték tudomására az idevonatkozó rendeleteket. E szerint hasonló esetekben joguk van a főszolgabíráknak a mezeimunkásokat karhatalommal is munkába állítani és a napszámot a legalacsonyabb összegben megállapítani. Sokkal előnyösebb lesz tehát, ha most kötik meg a szerződések közös megállapodások alapján, mintha később legalacsonyabb napszámberért szorítják munkára őket.

Hangsúlyozta ezután a főszolgabíró, hogy állami és hadisegélyre csakis azok tarthatnak igényt, akik erre valóban rá vannak utalva. A segélyeket kizárólag élelmezésre és nem fényűzési, vagy felesleges dolgokra kell fordítani.

Majd foglalkozott a főszolgabíró a rekvirálás dolgával is. Figyelmeztette a közönséget, hogy senki el ne titkolja a gabonakészletét.

Jezerniczky Dénes azzal fejezte be igen érdekes előadását, hogy ha minden magyar honpolgár megszívleli és lelkiismeretesen követi az előadottakat, akkor nem fog sikerülni ellenségeinknek ama taktikája, hogy kiéheztesse bennünket. Az ugyanis bizonyos, hogy másképp nem bírnak velünk. Mert mint az a bizonyos angol államférfiu mondta:

— Nem az a hatalom fogja megnyerni

Ellenséges hitelezők és a magyar bíróság.

Igazságügyminiszteri rendelettel szabályozzák a pereket.

Fontos döntésre készülnek most az igazságügyminiszteriumban, amely hivatalosan lesz megszüntetve az ellenséges államok alattvalóinak nálunk folyó pereiben a hadiállapot miatt keletkezett kavargást. A kérdés maga az, hogy a velük harcban álló államok polgárai a háború kitörése előtt megindult pereik folytatása végett tartoznak-e most a költségekre biztosítási összeget letenni általában mi lesz pereiknek jövő sorsa.

Nálunk ugyanis béke idejében a hágai egyezményt becikkelyező törvények a nemzetközi szerződést kötő államok polgárainak jogot adott arra, hogy magánjogi követeléseiket magyar bíróságok előtt érvényesíthessék, anélkül hogy a szokásos költségbiztosítást deponálják. Mikor a világháború megkezdődött, bíróságaink előtt a pereknek seregei voltak már folyamatban, amelyeket külföldi hitelezők indítottak magyar adósaik ellen. E perekben azután bíróságaink a hágai egyezménynek háborús interpretációja dolgában a legkülönbözőbb felfogást tanúsították, a legellentétesebb határozatokat hozták, úgy hogy ma a fontos kérdésben — teljesen a jogbizonytalanság.

Az érdekelt magyar peres felek — amikor pereikben a háborús időben tárgyalásra került a sor — általában előterjesztették a kérelmet, hogy a bíróság perbeli ellenfelüket kötelezze költségeik biztosítása végett bizonyos összeg előzetes letétbe helyezésére. E kérelmek körül bírói gyakorlatunkban háromféle döntés keletkezett.

Bíróságaink egyrésze az előterjesztett kérelmet elutasította, megokolva álláspontját azzal, hogy nálunk a hágai egyezményt becikkelyező 1909. évi XIV. törvényeket hatályon kívül nem helyezték; az — mint életben levő belföldi törvény — minden tekintetben kötelező s benne a külföldiek javára megállapított kedvezmények a háború miatt is épségben maradnak.

Egész sereg bírói határozat azonban ellenkező álláspontra helyezkedett s kötelezően kimondotta, hogy a velünk hadban álló államok alattvalói megkezdett pereiket nálunk csak az esetben folytathatják, ha a költségek biztosítására megfelelő összegeket deponálnak. E döntésnek érdekes megokolása úgy hangzott, hogy — miután a velünk ellenséges viszonyban álló államok polgárait magyar üzletfelek részére mindennemű fizetéstől eltiltották — a nálunk esetleg elvesztett per költségeit behajtani a magyar peres félnek nem áll módjában s éppen ezért a költség előzetes biztosítása feltétlenül szükséges.

A bírói határozatoknak harmadik csoportja egyik felfogáshoz sem csatlakozott. Kimondották, hogy a nemzetközi kérdések mai zavarában nem lehet a bírónak teljes határozottsággal megállapítani: vajjon a velünk hadban álló állammal a viszonyosság még meg van-e? Ezért is illetékes döntés végett az igazságügyminiszteriumhoz fordultak s a per folytatását egyelőre felfüggesztették.

Az igazságügyminiszteriumban eddig még nem történt döntés de bírói körök felfogása szerint a fontos nemzetközi bonyodalmat már a közel jövőben rendeleti uton fogják szabályozni. (A. K.)

x Kőhögés, hurut, rekedtség lenel használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

A hős német katona temetése.

Vasárnap délután temették el az első porosz gránátos ezredbeli Fritz Vilhelm Heinrichet, ki a Kárpátokban, hazánk védelménél szerzett betegségében a Hadapródiskoltában berendezett hadikórházban meghalt. Ő az első halott a Nagyváradon ápoló német hősök közt.

Egyszerű feketére festett fakoporsóján, mely a hadapródiskola lovardája előtt volt fölállítva, egy fenyő galyakból készült koszoru pihent. Rajta a gránátos sisakja, szuronya. Egyszerű, de mégis sokatmondó dísz. A koporsó mellett három német katona és magyar honvéd állt díszőrséget. A lovardával szemben az elhunyt hős bajtársai, a koporsó balján a kórház ápolónői, jobboldalt a helyőrség tisztjei és a megjelent előkelőségek foglaltak helyett.

Ott voltak: Des Echerolles Kruspér Sándorné, a Vörös-Kereszt Egylet elnöknője, Pally Lajosné, özv. Grunwald Henrikné, Hiemesch Frigyes, Kozáry Gyula, dr. Dalnoki Kovács Aron főorvos, dr. Fráter Imre, Pally Lajos stb.

Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné ráhelyezte a koporsóra a Vörös-Kereszt Egylet hatalmas koszoruját, melynek nemzeti színű szalagján a következő szavak állottak: Mit aufrichtigen Mitleid — Ungarische Roten Kreuz Verein. Pontban három órakor megérkezett Materny Imre evangélikus lelkész s a németül mondott ima után szép szavakkal, melyek könnyet csaltak az edzett német katonák szemébe, elbucszattatta a német hőst bajtársaitól. A szép gyászbeszéd elhangzása után megindult a menet a Rulikovszky uti temetőbe. Legelől a 70-ik gyalogezred díszseregének, utána a 70-ik gyalogezred zenekara, mely gyászindulót játszott. Ezután következett a két ló által vont óriási üveges gyászkocsi, amelynek két oldalán bajtársai, német és magyar katonák haladtak.

A gyászkocsi után még három koszorut vittek. Egyet a hadikórházban ápoló magyar bajtársai szeretetük jeléül nemzetiszín szalaggal, egyet a német testvérek Gewinameln von seine Kameraden — Ruhe sanft fölrással fehér szalagon adtak utolsó üdvözlésül. Egy szép koszorut kapott még német nemzeti fekete, fehér, vörös színű szalaggal átkötve, melyen Meinen braven Landesmann — Vera von Holitsers fölrás állott. Utána a magyar és német sebesültek jöttek katonás sorokban.

A hadapródiskola kapujánál nagy néptömeg várta a gyászmenetet, melyhez sokan csatlakoztak. Mikor a szomorú menet a Rulikovszky-uton végig ment, a kórházak sebesültjei mind az ablakokban álltak és egy-egy bucsu tisztelgést küldtek a távozó halott bajtársuk után.

A hősök temetőjébe érve, megállottak az elkészített sírnál, ahol Materny Imre megható magyar gyászbeszédet intézett az egybegyűlt közönséghez. Ne bocsássuk el magyar szót nélkül, aki a mi hazánk védelmében kapott betegségében érettségig halt meg messze hazájától, kezdte beszédét. A gyászbeszéd alatt könygült a szemekbe s sokan hangosan zokogtak. Ezután a hőst leboesátották a sírúregbe. A föld lomhán hullott a koporsójára. A díszsereg sorozat adott

s fölhangzottak a Gotterhalte hangjai. A koszorukról a német katonák levették a szalagot s mindegyikről szakítottak egy-egy virágot, melyeket elküldenek a halott hős anyjának Németországba utolsó emlékül.

A 4. honvédegyezred ajándéka Augustza főhercegnőnek.

Egy elfogott orosz főtiszt boglárjával díszített karperec.

— Saját tudósítónktól. —

A legmagyarabb főhercegnék, József főhercegnék igazi hősi és bátor lelkületű felesége: Augustza főhercegné asszony ezekben a forrongó háborús időkben mindig megmutatta nemes érzésből fakadó eszekezdeteivel, hogy méltó párja hadvezér és katona férjének és egyuttal bebizonyította, hogy a magyarokat, akik a felséges párt a leghódolatosabb tisztelettel és szeretettel veszik körül, ő is rajongó ragaszkodásában és kitüntető bizalmában részesíti.

A főhercegnő a főváros ápoló és jótékonykodó hölgyének igazi mintaképe, aki mindenütt ott van, ahol a gyöngéd nő lélek melegségére, és vigasztaló szavaira szükség van.

De nem csak a fővárosban fejtett ki tevékenységet a sebesültek ápolása, a nyomorultak támogatása körül, hanem elment a harci tűzbe is, a szeretett magyar katonák, a vörös sapkások unokái: a honvédek közé, hogy azokat lelkesítse hervikus egyéniségének erejével, vigasztalja és bátorítsa az ő nemes szívének lángoló tűzével.

Nemrégiben ott járt a hőslélekű főhercegné asszony a csatatéren. December hónap közepén volt ez a látogatása az északi harc-téren.

Különösen élénk figyelemmel és őszinte érdeklődéssel tisztelte meg ez alkalommal a váradi 4-es honvédeket, a kik a főhercegnőt a legmagasabb lelkesedéssel fogadták. A főhercegnő e látogatása alkalmából gazdag és bőkezű ajándékokkal halmozta el a 4-es honvédeket, úgy a közkatonaikat, mint a tisztiket. A közeledő karácsonyi ünnepek emlékére meleg ruhát, érmelegítőt, esuklóvédőt és más kedves emléktárgyakat adott a katonáknak. Azonkívül meg is vendégelte őket. Természetes, hogy a főhercegnő jó színek eme megvilátozása a lehető legmélyebb hálát fakasztotta a 4-es honvédek szívébe.

A tisztikar legfőképpen igyekezett azon, hogy Augustza főhercegnőnek ezen jótékony adományait viszonzza szerény tehetségéhez mértén. Emez eszme megvalósítását elősegítette egy érdekes esemény. A harcok alkalmával egyszer egy orosz főtiszt fogtak el a honvédek. Az elfogott orosz főtisztól elkérték a boglárját és elhatározták ezután, hogy a főhercegnőnek egy értékes és művészi kivitellű karperecet fognak készíttetni. A karperec díszeként az elfogott orosz főtiszt boglárját akarták alkalmazni.

A boglárját el is küldték azután a harc-térről visszatérő egyik tiszttel azzal a megbízással, hogy a 4-es honvédek tisztikarának nevében az Országos Iparművészeti Múzeum őtvös szakosztályánál készíttesse el.

Az Országos Iparművészeti Múzeum

ötös szakosztályának vezetője elkészült nemsokára a karpereccel. Tudósítónknak alkalma volt látni a gyönyörű karperecet, amelynek közepébe van bele illesztve művészi munkával és izléssel az orosz főtiszt boglárja. Maga a karperec masszív tömörűségű anyaga vas és a karperec belső oldala aranyozva van. A külső oldalán a következő felírás olvasható: „Haretéri látogatás emlékére 1915. I. 18.” A karperec igazán szép és értékes ajándéka lesz az 4 es honvédek tisztikarának.

A karperecet ma délelőtt a haretérré induló honvédek egyik fiatal tisztje fogja az ezredparancsnoknak elvinni és ez fogja a 4-es honvédek hálás szívének ajándékát Augustza főhereegnőhöz eljuttatni.

Bizonyára a főhereegnő őszinte örömmel fogadja majd a honvédek megemlékezését, mert hisz a karperecbe foglalt orosz boglár mindig emlékeztetni fogja a 4-es honvédek és a magyar katonák hősiességére.

A városi könyvtárbizottság gyűlése.

A városi könyvtárbizottság dr. Adorján Ármán elnökelete alatt gyűlést tartott, amelyen Rimler Károly polgármester, Réz Mihály iskolafelügyelő, Farkas Etelka bizottsági pénztáros és Bodnár János könyvtárőr vettek részt.

A gyűlés elkészítette a könyvtár ügyrendjét. Eszerint az olvasótermek használata tovább is ingyenes marad, azok azonban, akik kölcsönkönyveket kérnek, a könyv értékének letéte helyezésén kívül 6 K olvasási illetéket tartoznak évenként fizetni, amely fél vagy negyedévi részletekben előre fizetendő. A kikölcsönzés időtartama 14 nap, aki ez idő elteltével nem adja be a könyvet, 20 fillér mulasztási illetéket fizet. Másodszori felszólítás után a könyvet az illető terhére megvásárolják.

Elkészítette a bizottság a pénztárkezelés ügyrendjét, amely az átmeneti bevételek és kiadások kezelésére vonatkozik.

Élénk tetszéssel találkozott a könyvtárőr ama jelentése, hogy Szabó Károly, Kovács Kálmán műasztalosok egy-egy álló, Tátray Sándor vasgyáros és Andrányi Károly vasnagykereskedő pedig egy-egy fali ruhafogást készítenek a városi könyvtárnak ajándékba. A derék ajándékozóknak a bizottság köszönetét fejezte ki.

Az új helyiségbe bevezetik a telefont s megkérték a városi Tanácsot, hogy a villamoslámpák átszerelése alkalmával ezt is vezetesse be a könyvtárba, mint a város egyik közhivatalába.

Az új helyiségbe ruhatáros is kell. A többi könyvtárak modern berendezésének mintája és a teendők megszaporodása következtében egyaránt. Erre a célra egy rokkant katonát alkalmaznak, akinek már nyugdíja van s aki e szerint kevés költségbe kerül a városnak.

Elrendelték a háborus emlék gyűjtését. Falragaszok, nyomtatványok, rendeletek mind bekerülnek a városi könyvtárba megőrzés céljából.

Köszönetet szavazott a bizottság azoknak, akik könyvadományokat küldöttek: Dr. Adorján Ármán, Bodnár János, FMKE, Imrik Péter, a város közönsége, Sas Ede s a Treneséni Múzeum. Özv. Ugróczy Kálmán pedig akinek az adományai már meghaladják az 1000 korona értéket, alapító tagok sorába iktatták s nevét az olvasótermekben megőrzik.

A könyvtár és a számadások vizsgálatára fölkérték a leltárvizsgáló bizottságot. Végül fölkérték az elnökséget, hogy a szervezeti szabályzat módosítására a legközelebbi gyűléshez tegyen előterjesztést.

A Vörös Félhold nagyváradai hangversenye.

A Vörös Félhold nagyváradai rendezőse immár nyilvánosságra léphet a március 5-iki hangverseny műsorával, amely mint jelentettük: nagyszerű művészi értékekkel teljes és a maga nemében páratlan élvezetet fog szerezni a közönségnek. A budapesti országos bizottság nevében a nagyváradai ünnepség alkalmából dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő és dr. Rubitsék Zoltán, a bizottság előadója, Nagyváradra érkeztek és az ünnepség helybeli rendezőségével megállapították a részletes műsort. Szerepelni fog ebben a budapesti honvédenekar, kitűnő karmesterének, a nálunk is oly népszerű *Frycsaj* Rikhárdnak személyes vezetésével. A budapesti honvédenekar semmiképpen nem jelenti a mi kitűnő helybeli katonai zenekaraink mellőzését; azonban a budapesti honvédenekar már az országos hangverseny-körut számára betanulta a török zenedarabokat, amelyek hangjegyeit Nagyváradra küldeni, azokat betanulni az idő rövidsége miatt teljes lehetetlenség volna.

Lejön a hangversenyre *Pekár Gyula*, a kitűnő író, aki ünnepi beszédet mond; s kedves vendégünk lesz *Komlóssy Emma*, az ünnepelt primadonna, a nagyváradai közönség volt kedvence; aki *Szabados Dezső*vel, a jeles énekművésszel érkezik Nagyváradra. Nagy érdeklődésre tarthat számot *Koncz János*, aki hangversenyein mindenütt zajos, elragadt óvációk tárgya; a turáni társaságot pedig dr. *Germanus Gyula*, a híres orientalista képviseli, aki egyéniségénél fogva is rendkívül érdekes ember: az ifjú törökök mozgalmának alkalmából, mint Enver basa egyik leglelkesebb hívét, halálra ítélték s csak nagy nehezen birt megmenekülni, hogy az ítélet rajta végre ne hajtsák.

Ez a hangverseny közreműködőin kívül egy fölötté érdekes vendége is lesz Nagyváradnak: tudniillik ideérkezik a budapesti török főkonzul; *Achmed Hikmet bey*, akit, mint a nagy harcunkban szövetséges török testvérnemzet képviselőjét Nagyvárad közönsége biztonnyára örömmel, rokonszenvvel és lelkesedéssel fog fogadni.

A hangverseny műsora

egyébiránt a következő:

1. a) *Ey watau* Ifju török himnus; b) *Szultán* induló; c) *Nyitány*. Előadja a budapesti honvédenekar *Frycsaj Richárd* vezetésével
2. Üdvözlés. Elmondja dr. *Hoványi Géza*, Nagyvárad város orsz. képviselője.
3. Ünnepi beszéd, Elmondja *Pekár Gyula* orsz. képviselő, a M. Tud. Akadémia, a Kisfaludy Társaság tagja.
4. *Bruch*: Hegedű-verseny. (G. moll.) A honvédenekar kíséretével előadja *Koncz János* hegedűművész.
5. Kettős. Éneklik *Komlóssy Emma* és dr. *Szabados Dezső*.
6. Törökország újjászületése. . . Szabad előadás. Tartja dr. *Germanus Gyula* a M. kir. keresk. Akadémia tanára, a turáni bizottság tagja.
7. Dalok. Éneklik *Komlóssy Emma*.
8. Dalok. Éneklik *Szabados Dezső*.
9. a) *Goldmark Air*; b) *Saradate*: Cigánydalok. A honvédenekar kíséretével előadja *Koncz János* hegedűművész.

Jegyek kaphatók

a következő elárúsító helyeken:
Láng József a Szigligeti-Társaság pénztárosa könyvkereskedésében, Hegedűs hírlap-

irodában, Kiss Dávid (Rákóczi-ut), Braun Hanna (Szent László-tér), özv. Buzás Jánosné (Fekete Sas-passage), Sipos István (Bémer tér), Hanslián Ede (Szent János-utca), özv. Moskovits Pálné (Zöldfa utca) dohánytözsdekben. Markovits és Weinberger (Bémer-tér) női divatkereskedésében.

Helyárak a következők: Páholy 4 személyre 8 kor. Páholyülés 1 kor 50 fill. Földszint 1—8 sor 2 kor. Többisor 1 kor. Földszinti álló 60 fill. Erkölyszék 1 kor. Karzai ülő 60 fillér. Karzati álló 40 fillér. Családjegy földszinti ülőhelyre 1—8 sorban 3 személyre 4 kor., a többi sorban 2 kor.

A rendezőség ezúton hozza a nagyközönség tudomására, hogy páholy már egyáltalán nem kapható.

Az államsegély kiosztása.

Az államsegélyek kiosztásának rendje érdekében a következő hirdetményt boesáttotta ki *Juricskay Barna* tb. tanácsnok:

Államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy e hó 1-én esedékes és 6-án szombaton fog a tűzoltólaktanyában levő hivatalos helyiségben eszközöltetni.

Ez alkalommal mindenkivel tudatom, hogy a rend és a fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni.

Csütörtökön d. e. segélyösszegek végett jelentkezhettek az 1 től 250 ig (fehér) 1000-tól 1250 ig (sárga) 2000 től 2250 ig (piros) sorszámmal ellátott egyének.

Csütörtökön d. u. 250 től 500 ig (fehér) 1250-től 1500 ig (sárga) 2250 től 2500-ig (piros) sorszámmal ellátott egyének.

Pénteken d. e. 500 től 750 ig (fehér) 1500 től 1750-ig (sárga) 2500 től 2750-ig (piros) sorszámmal ellátott egyének.

Pénteken d. u. 750-től 1000 ig (fehér) 1750 től 2000-ig (piros) 2750 től 3000 ig (piros) sorszámmal ellátott egyének.

Szombat d. u. 3000 től 3500 ig (kék) sorszámmal ellátott egyének.

Szombat. d. u. 3500-tól végig kék sorszámmal ellátott egyének.

Mindenki köteles magával hozni és felmutatni sorszámmal ellátott személyazonossági céduláját, valamint házigazdája által kiállított és két tanúval aláírt azon nyilatkozatot, hogy az államsegélyből a lakbér illetékben kapott összeget lakbértartozásának törlesztésére fordítja.

Az államsegély összegeknek kifizetését a városi adópénztár, a városi házipénztár és a hadsegélyezési hivatalnál felállított két házipénztár fogja eszközölni. A piros színű személyazonossági cédulával ellátott egyének az adópénztárnál, a kék színű személyazonossági cédulával ellátott egyének a városi házi házipénztárnál, a zöld és fehér színű személyazonossági cédulával ellátott egyének pedig a hadsegélyező hivatal I-ső, illetve II-ik sz. kézipénztárnál fogják államsegély összegeiket megkapni. A hadsegélyező hivatalban a könyv átvétele és a fizetések eszközölése céljából a torlódás elkerülése végett külön rendszerint lehet csak bejönni és ki-menni, amelyre nézve a közelebbi utasítást a helyszínen fogjuk közölni.

Ez alkalommal ismételtelen minden államsegélyezettet külön figyelmeztetek, hogy mindenki nyugodtan és türelemmel várja be míg a sor reá kerül, hogy így minden felesleges zavar elkerülhető legyen és az ott dolgozó tisztviselők nyugodtan és fennakadás nélkül teljesíthessék kötelességeiket.

Nagyvárad, 1915. március 2.

Juricskay Barna,
tb. tanácsos, segélyezési hiv. vezetője.

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő **Theák** kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

HIREK

* József főherceg a 7-ik hadtest parancsnoka. A hivatalos lap közli, hogy a király József főherceget a 7-ik hadtest parancsnokságával megbízott lovassági tábornokot ezen hadtest parancsnokává nevezte ki.

* Gróf Széchényi Miklós püspök látogatásai a budapesti kórházakban. Gróf Széchényi Miklós püspök Budapesten tartózkodván hivatalos ügyekben, ismét felhasználta az alkalmat arra, hogy mint a Vörös-Kereszt Egylet országos alelnöke, több katonakórházat meglátogasson. Többek közt szombaton az Andrássy-uti Művésziskola Vörös-Kereszt kórházában szentmisét mondott és a betegekhez beszédet intézett, amelynek a sebesült katonákra nagy hatása volt. Szentmise közben sokan a szentáldozás-hoz is járultak. A súlyosabb sebesülteket, akik ágyukat nem tudták elhagyni, a püspök a kórtermekben kereste fel az Úr testével s ott áldoztatta meg őket. Vasárnap hasonlóképpen a Pajor-szanatórium-ban lévő sebesült hősöket részestette a püspök lelki vigaszban.

* P. Bernhard Zsigmond Nagyváradon. P. Bernhard Zsigmond, nagytudományú jézustársasági atya, aki az a idén konferencia-beszédeket tartani fogja, megérkezett Nagyváradra. P. Bernhard kiváló szónok, a mai napon megkezdte szentbeszéd-sorozatát és pedig délután 3 órakor a nők részére „Boldogság itt és túl” címmel, este fél 7 órakor pedig a férfiak részére tart konferencia-beszédet „Az erkölcsi világrend alap-törvényéről”.

* Kitüntetett tiszték. Ő Felsége megengedte, hogy lovag Krobotin Sándor hadügyminiszter, tábornokszeregy a Vilmos császártól neki adományozott Vaskereszt-rend I. és II. osztályát elfogadja és viselje, azonkívül Reviczky László 4 ik honv. gye-beli ezredesnek, Seinfeld Mór 4 ik honv. gye. hez beosztott őrnagynak és Augustin Károly 70. gye.-beli ezredesnek a vaskorona rend III. osztályát a hadiékítménnyel, Cihar Oszkár 70. gye. beli főhadnagynak a 2 ik honv. huszárezredbeli Ujfalussy Gábor és Békéssy Gyula századosoknak, Léway Ferenc hadnagynak a hadidiszitményes III. oszt. katonai érdemkeresztet, dr Fodor József 4 ik honv. gye.-beli tart. segédorvos helyettesnek az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta. Végül megparancsolta, hogy Győry Géza és Székely Ferenc 2-ik honv. huszárezredbeli főhadnagyoknak és Csanak József, ugyancsak 2. honv. huszárezredbeli tart. hadnagynak, Telegdi József és Rakovszky György 7 ik huszárezredbeli hadnagynak, Fuksa Vlastimil 70 ik gye.-beli tart. hadnagynak a legfelsőbb díszítő elismerés tudtul adassék.

* Nagybeteg püspök. Temesvárról jelentik a Magyar Kurirnak: Németh József isaupolisi felszentelt püspök, a csanádi székeskáptalan nagyprépostja makacs tüdő-katarusban megbetegedett. A 86 éves főpap betegsége iránt városszerte és az egész egyházmegyében nagy a részvét.

* Fetser Antal püspök ünnepeles beiktatása. Tudvalévő dolog, hogy Fetser Antal kinevezett győri püspök beiktatását úgy kívánta megtartatni, hogy a husvéti ünnepeket már székhelyén töltsse. A terminus pontos megállapítását az akadályozta eddig, hogy az iratok Rómából nem érkeztek meg. Mint hiteles forrásból értesülünk, vasárnap a vonatkozó iratok Rómából Nagyváradra érkeztek és Fetser Antal püspök úgy határozott, hogy beiktatását március 25-ikén tartja meg.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr Gyarmathy Béla nagyváradai kir. törvényszéki joggyakornokot a törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

* A táborig püspök böjti rendelkezései. A Magyar Kurir jelelenti: Bjelik Imre táborig püspök a Szentsektől nyert felhatalmazásnál fogva a böjti rendelkezéseket illetően a katonaság részére a következő engedményeket teszi:

A hadsereg és a haditengerészet tagjainak nagypénteken mindenféle huseledeltől meg kell tartóztatniok magukat. Ezzel szemben minden más szigorú böjti és megtartóztatási napon meg van engedve a hadsereg tagjainak egyrészt a huseledek élvezete, másrészt a husnak és hálnak együttes élvezete az étkezés alkalmával. A tényleges szolgálatot teljesítő katonáknak a szigorú böjti napokon is napjában többször szabad jóllakniok. A katonai személyek családjaira ugyanaz az intézkedés érvényes, mint a családok, a családtagok azonban amennyiben életük 21-ik évét betöltötték, de a 60 ik évét még meg nem haladták, a böjti napokon csak egyszer lakhatnak jól. A nagypénteki szigorú böjt alól a pápától nyert felhatalmazás folytán felmenti a táborig püspök a hadseregnek a haretéren, a haditengerészetnek pedig a hadijökon levő legénységét és mindazokat a civil személyeket, akik a haretéren operáló hadsereg kíséretében vannak. Ezek, tekintettel a háborúra, nagypénteken is ehetnek húst. A háborús ország területén csak azoknak a sebesülteknek és beteg katonáknak szabad nagypénteken húst enniök, akiknek nincs módjukban böjtös ételt kapniok. A husvéti idő a katonaságnál Hatvanad vasárnaptól a Pünkösdi utáni első vasárnapig terjed; a mozgósított csapatokra azonban ez az időpont mindaddig kitolódik, amíg minden egyes csapatnak módjában áll a husvéti szentgyónás és szentáldozás elvégzése.

* Alfonz braganzai herceg kórházvonata Nagyváradon. A nagyváradai pályaudvaron már igen sok kórházvonat tartózkodott, amelyek berendezésük és felszerelésük teljes kiváltságával tüntek ki. Ezek közül is kivált azonban az a kórházvonat, amely vasárnap délelőtt a pályaudvaron tartózkodott. Alfonz braganzai herceg kórházvonata volt ez, amely a kényelem és a sebesültek gondozása terén a legideálisabb berendezést mutatta. A kórházvonat délután elindult Szatmár felé.

* Hadisegély levelező-lapokat bocsátott ki a posta. A posta legközelebb a hadjárásban elesettek özvegyei és árváinak fölségélyezésére „Hadisegély özvegyeknek és árváknak” két (2) fillér fölirattal ellátott postai levelező- és zárt levelező-lapokat fog forgalomba hozni. E lapok kaphatók minden postai értékeikk elárusítónál. Természetes, hogy ezen lapok ára is két fillérrel drágább lesz.

* Elveszett boa. A Vörös Kereszt Egylet vasárnapi háborús délutánján két boát összeeserélt valaki. A 96. számú széken egy hölgy pár percre ott hagyta fekete Alaszka róka boáját és mire visszatért, valaki tévedésből egy ugyanolyan színű és minőségű, csak valamivel használtabb boával véletlenül összeeserélt. Az illető hölgy az ott hagyott boát a Katholikus Kör háznagyánál hagyta és felkéri a kieserélt, a kin egyébként saját boáját később látta is és akit meg is ismerne, sziveskedjék a tévedésből elcserélt boát a Kath. Kör háznagyánál visszacserezélni.

* Halálozás. Csiger István 4. honvédegyalozred 2. sz. derék tizedese a haretéren szerzett járványos betegség következtében elhunyt. Szeptember 18-án temették el Kővágon. Az elhunyt népszövetségi tag volt. A tagtársak ájtatos imába ajánljuk.

* Népmozgalmi adatok. A nagyváradai áll. anyakönyvi hivatalnál február 21-től 27 ig a következő bejegyzések történtek: **Eljegyzések:** Niszl Fülöp és Tóth Juliánna, Gáll József és Varga Ida, Friedmann Abraham és Lerchner Gabriella. — **Házasságok:** Tose István és Jenei Juliánna, Sziki Sándor és Nagy Rozália, Ványa Gyula és Nemes Mária, Pópa Miklós és Fojka Mária, Nagy Dániel és Kiss Juliánna, Szerző Lajos és Deezky Etelka, Juhász Mihály és Sándor Margit, Vagyon Mihály és Horváth Eszter, Sárián István és Cione Theora, Rékási Imre és Bukta Etelka, Csupesák János és Gállér Flóra, Marge Mihály és Bálint Anna. — **Halálozások:** Boros László 24 év, özv. Morent Györgyné 85 év, Wassermann Károly 70 év, Vidasics József 35 év, Vidasics Józsefné 31 év, Beringye János 34 év, Blum Lipótné 68 év, Novák János 13 hó, Klein Sámuel 80 év, Dorogi Lajos 63 év, Vas Jakab 6 hó, Sóra Hajnalka 10 hó, Bőr Mihály 59 év, Véres János 15 év, Horzse Péter 65 év, özv. Weiszlovits Adolfné 72 év, Jubász János 13 hó, Nagy Etelka 11 hó, Szabó Mártonné 69 év, Ohlbaum Jenőné 25 év, Gáspár István 32 év, Szűcs Sándor 19 év, Pecsány József 4 hó, Forgács Irma 5 hó, Péntes Béla 15 év, Tonceza Géza 21 hó, Drimba Sándor 2 év, Hőnig József 65 év, Trippa Tivadar 25 év, Braun Róza 35 év, Gilie György 54 év, özv. Károssy Sándorné 76 év, Tirschel Gyula 49 év, Komlósi Gábor 22 év, Lázár Mária 44 év, Szőke Sándor 53 év.

* Hadi beszédek. A honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala népszerű füzetekben kiadja azokat a tanulságos és lélekemelő beszédeket, amelyeket a háború óta legkiválóbb államférfiaink, főpapjaink, tudósaink, íróink és politikusaink tartottak a nyilvánosság előtt, az országos Hadsegélyző Bizottság felolvasási sorozatán. A hazafias, igaz magyar szelleműl áthatott beszédek retorikai szempontból is rendkívül becsesek. Gondolatokban gazdag, gyönyörű munka valamennyi; a közönség jól teszi, ha a tizfilleres füzeteket megvásárolja és összegyűjti. Nagyszerű és maradandó emlékek lesznek e füzetek annak a hazafias föllángolásnak és együttérzésnek, amely a nemzet minden rétegét oly megható módon egyetlen táborba terelte a magyar nemzeti becsület és a magyar nagyság védelmére. Eddig gróf Apponyi Albert, Csernoch János, báró Hazai Samu, gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula, Prohászka Ottokár és Rákosi Jenő hadibeszédei jelentek meg. A füzetek Az Általános Beszerzési és Szállítási R. T. utján (Budapest, V., Kádár utca 4.) rendelhető meg, de kaphatók a dohánytözsdekben is. A befolyó tiszta jövedelmet a háboruban elesett vagy a kapott sebek következtében elhalt katonák özvegyei és árvái javára fordítják.

* Egy fekete róka-boát Hercege Ferenc felolvasán valaki kieserélt. Aki elvitte, kéretik, hogy visszacserezélni végett jelentkezzék Zboray Gyula szücsnél, Fő utcán.

* Hős katonák temetése. A cs. és kir. tartalékkórház parancsnoksága közli, hogy Adler Elek 37. gyalogezredbeli izr. vallásu szakaszvezetőt ma temetik, d. e. 10 órakor Körözs utca 48. szám alatti lakásáról, valamint 11 órakor temetik Flitter János 12. hegyitüzérezredbeli gör. keleti vallásu közlegényt a csapatkórházból. Mindkettő a Rulikovszky temetőben lesz elhantolva.

* Fehér héttől fehér hetek. Czillér áruháza, mely egy fehér hetet rendezett az általa olesón beszerzett női fehérneműekből immár a harmadik hete még mindig élénken tart; ismét bebizonyult, hogy szükséglet van esupáu alkalmat kell adni a szükséglet olesón való beszerzésére a melyhez Czillér áruháza élénken hozzá is járul. Ugy a helybeli, mint a megye vevőközönsége naponta keresi fel a céget rendelményeivel; az itt tartózkodó idegen közönség pedig elragadtatással beszél a cégről, hol a legkisebb cikktől kezdve mindent módjában van beszereznie a legjobb minőségben szolid olesó árak és előzékeny kiszolgálás mellett.

x Három liter esaládi rumot készíthet bárki pár pere alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. A ra utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló droguezriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

**Tábori alsó ruhák
Vízmentes bakkancsok
Halina csizmák
és hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczy-uton kapható.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedd: Hoffmann meséi. (Babits Vilma és Szende Ferenc vendégjátéka.)

Szerda: Vasgyáros.

Csütörtök: Traviata. (Babits Vilma vendégjátéka.)

Péntek: Szibill.

Szombat: Művészest.

Vasárnap d. u.: Asszonyfaló.

Vasárnap este: Katica. (Bemutató előadás.)

A Színház című színházi hetilap ismét szerkesztőt eserélt. Az új szerkesztő Zoltán Jenő, a „Nagyváradi Napló” munkatársa, aki bizonyára nemesak az eddigi nívón fogja megtartani, hanem fejleszteni is fogja. A lap szombati száma már Zoltán Jenő szerkesztésében jelent meg, s változatos tartalma miatt megérdemli az érdeklődést.

Babits Vilma és Szende Ferenc vendégjátéka. A közönség és főleg a város intelligens zeneértő és zenekedvelő közönségének meleg érdeklődése mellett fog lezajlani ma este a Hoffmann meséi előadása, amelynek keretében két kiváló fővárosi művész: Babits Vilma és Szende Ferenc lépnek fel. Babits Vilma a klasszikus operette hármasszerepét fogja énekelni. Szende Ferenc pedig Lindorf, Coppélius és Miracle szerepeit játssza. A szintársulat tagjai közül Medgyaszay Jenő, Bretán Miklós, Farkas Pál és Perényi jutnak ez estén ki-tűnő szerepekhez.

Vasgyáros. Csak a közelmúltban elevenítette fel nagy sikerrel a Szigligeti színház drámai személyzete a Vasgyárost és a közönség érdeklődése oly mérvben nyilatkozott meg Deblay Fülöp és Claire romantikus históriája iránt, hogy a színház vezetősége bizonyos mértékben a közönségnek tett eleget, amikor e hét szerdájára újból műsorára tűzte a vasgyárost azzal a szereposztással, amelyben Clariet: E Kovács Mariska, Deblay pedig Bihari Akos játssza.

Traviata Babits Vilma a pompás hangu operanékesnő csütökön este a Traviata Gauthier Margitjában lép fel. Erre az előadásra a jegyek már most válthatók a színház pénztáránál.

Legújabb táviratok.

...

A kina—japán konfliktus.

Newyork, márc. 1. (Tud. távirata.) Az itteni körök azt hiszik, hogy a kina—japán konfliktus véget vet a világháborúnak. Azt tartják, hogy Anglia és Oroszország nem képes Európában háborút viselni és egyidejűleg Kinában is megvédeni nagyon is fontos érdekeit.

Szünetel az amerikai buzakivitel.

Rotterdam, április 1. (Tud. táv.) Newyorkból jelentik, hogy az amerikai kormány beszüntette és megtiltotta a buzakiviteit. Newyorkban ötmillió, Buffalóban nyolcmillió bushel buza fekszik felraktározva.

Általános sztrájk Rio de Janeiróban.

Páris, márc. 1. (Saját tudósítónktól.) Rio de Janeiróban kitört az általános sztrájk. Minden munka szünetel. A lakosság körében óriási az izgalom.

Korai a békéről beszélni.

Berlin, márc. 1. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tagblatt stockholmi levelezője meginterjuvált egy előkelő svéd diplomatát, aki kijelentette, hogy ma még nagyon korai a békéről beszélni. A népszenvédelvények még nem tombolták ki magukat. A békét akár előbb, akár később kötik meg, annak Stockholm az egyedüli hivatott megkötője.

Újabb 2000 fogoly a Kárpátokban.

Budapest, március 1. (Hivatalos.) A kárpáti arcvonal nyugati szakaszán sikeres harcok folytán több orosz eldretelt állás jutott birtokunkba. Tizenkilenc tisztet, kétezen felülálló legénységet fogtunk el. Ezuttal is sok hadianyagot zsákmányoltunk.

Dnyestertől délre fekvő területen miután az oroszok erősítéseket kaptak, elkezeredett harcok folynak. Állásaink ellen megkísérelt összes ellenséges támadások, az ellenfél leg-súlyosabb veszteségével meghiusultak.

Lengyelországban és Nyugat Galiciában tegnapi is csak ágyuharcok voltak. Hőfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Duklánál kitűnően állunk.

Budapest, márc. 1. (Saj. tud.) Az aposvölgyi ütközet nyomán visszavonuló orosz csapatok erősítéseket kaptak és Viszkovtól északra ismét szembeállítottak csapatainkkal. Az ellenség Uzsoktól északra megtámadta frontunkat. A harc még folyik. A helyzet reánk nézve igen kedvező. Csapataink rengeteg oroszot fogtak el. Duklánál csapataink kitűnően tartják magukat, bár az oroszok minden emberüket tűzbe viszik.

IRODALOM

...

A Vasárnapi Ujság február 28-iki száma kifogástalan gazdagságban mutatja a harctéri képeket: egyre új érdekességeket tud felmutatni s egyre teljesebben és részletesebben mutatja be az eseményeket. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György új eredeti regénye, Strug András szenzációs lengyel regénye az 1905-iki lengyel forradalomból, Szöllösi Zsigmond tárcája, eikk a hóról, mint természeti akadályról a hadseregek útjában. Egyéb közlemények: lovag Hoen Miksa tábornok, Velits Antal, Lázár György elhunyt szegedi polgármester arcképe, a háboru napjai s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálózás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) február 28-iki számában egész sokaságát közli a kitűnő cikkeknek, szépirodalmi olvasmányoknak. Szienkiewicz Henrik „Sivatagban, őserdőben...” című illusztrált regényén kívül a szépirodalmi részben Lázár István és Jancsó Ilona novelláit, Lampérth Géza, Boros Ferenc eredeti verseit és Schröder német poeta egy gyönyörű esatadalát találjuk Barabás Abel fordításában. Azonkívül Lampérth Géza a háborus költészetéről írt cikket, dr Kmoskó Mihály pedig a török előnyomulás útját, a Tih sivatagot ismerteti. A Kultura és a Hétről-hétre című rovatok gazdagok és és színesek, tele vannak érdekes aktualitásokkal. A lapot kitűnő képek és illusztrációk díszítik. Előfizetési ára félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, I., Fehérvári ut 15 c. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Első osztályu száraz szőlőkarók

bármely mennyiségben kaphatók
Weiszberger és Társa
tüzifa telepén, a nagyváradi-
velencei vasutállomásnál.

Telefon: 688.

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek számára, a más érákon alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb művet különlegességek, öltöny és téli kabátokra felöltésé állandóan raktáron. Nagyvárád, Sülágyi-Dezsb-u 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Nagyvárád város rendőrkapitányi hivatalától

Tájékoztató.

a közönség és az árusok részére az alábbi élelmi cikkek piaci áraitól, amely ára úgy az eladó mint a vevő közönség részéről a rendőrhatalóság maximálisan elfogadható.

Eme piaci árak hatálya folyó hó 1-től 8 ig terjed.

Hús és zsirneműek: marhahús kg.-kint 120 fill., sertéshús kilója 260 fill., háj kilója 300 fill., szalonna 280 fill., borjúhús eleje 240 fill., borjúhús hátulja 280 fill., zsir kilója 300 fill.

Tejneműek: tej 1 liter 28-32 fillér, tejfel 100-120 fill., tehénturó 1kg. 120-140 fill., juhturó 200 fill.

Főzelékek: burgonya 1 kg 9-10 fill., bab fehér 52-56 fill., egy liter, bab tarka 48-50 fill. egy liter, foghagyma 120 fill. kilója, vörshagyma kilója 60 fill., tengeri 1 kg. 24 fill., tengeri 1 liter 20 fill., savanyu káposzta 1 kg. 20-24 fill., nyers fejes 1 db 40-48 fill.

Kenyér és liszt: főzöliszt 1 kg. bolti ára 60 fill., hadiliszt 1 kg 49 fill., hadikenyer 1 kg félbarna 56 fill., hadikenyer 1 kg egészbarna 46 fill.

Tojás darabja 8-9 fill.
Hal: nagy kilónkint 200 fill., kicsi kilónkint 60 fillér, közép kilónkint 180 fillér

Midőn ezen árakat, melyek a lakás- és élelmezésügyi bizottság legutóbbi üléséből kitolyólag állapították meg, a rendőrkapitányi hivatal a vevőközönség és a piaci árusok tudomására hozza, felhívja a vevőközönséget, hogy vásárlásaik alkalmával szigoruan ragaszkodják a fenti árak betartásához, mert ellenkező esetben a rendőrhatalóságnak a tekintetbeni jóindulatu intézkedése eredménytelen marad.

A piaci árusokat pedig figyelmeztetjük, hogy a jelenlegi helyzetet a fogyasztó közönség kizsákmányolására ki ne használják, mert felmerülő panasz esetén az 5600-1914. belügyminiszteri körrendelet értelmében tünnettetni fognak.

Végül figyelmeztetnek a kereskedők hogy a piacon viszontárusításra vásárolniok nem szabad.

Nagyvárád, 1915 febr. 19.

Rendőrkapitány yság.

Biharvármegye alispánjától.

3591-1915.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a vármegye háztartási alapjául az 1914. évről vezetett zárszámadása az állandó választmány véleményével együtt f. évi március hó 1-től kezdődőleg 15 napraközizgazgatási kiadóhivatalomban közszemlérekitetik.

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 17. §-a értelmében egyes adózók a zárszámadásra észrevételeket tehetnek s azokat a f. évi március hó 17-én tartandó közgyűlést megelőzőleg az állandó választmányhoz beadhatjuk.

Nagyvárád, 1915. febr. 27-én.

Fráter Barnabás,
alispán.

Bevonulási póthirdetmény.

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1878., 1879., 1880., 1881. és 1882. évben született népfölkelésre kötelezett magyar állampolgárok, kik az 1914. évi november hó 16-tól december 31-ig terjedő időben megtartott népfölkelési bemutató szemlén vagy a későbbi utóbemutató szemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasoknak találtattak az 1915. évi január havában 400-eln. 18. szám alatt kiadott bevonulási hirdetmény rendelkezéseitől eltérőleg nem 1915. évi március 1-én, hanem

1915. évi március hó 15-én

— amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő kerületi parancsnokság székhelyére tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

A fent megjelölt évfolyamokhoz tartozó és a szatmár-német-i, besztercebányai, kassai, és egri m. kir. honvéd kiegészítő parancsnokság területén tartott bemutató szemle alkalmával alkalmasnak osztályozott azon népfölkelésre kötelezettek, kik népfölkelési igazolványi lappal el nem láttattak, születési évfolyamukhoz képest a fent megjelölt időben a tartózkodási hely honvéd kiegészítő parancsnokságához vonulnak be.

Azon népfölkelésre kötelezettek, kik az iglói, munkácsi, ungvári és máramarosszigeti m. kir. honvéd kiegészítő parancsnokság területéről népfölkelési tényleges szolgálatra még időelőtt behivattak, de később „bizonytalan időre” szabadságotlalttak, abban az esetben, ha időelőtt behívó jeggyel népfölkelési fegyveres szolgálatra be nem hivattak, szintén a fent említett időpontban tartoznak bevonulni.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg meleg takarót, meleg alsó és felső ruhát, meleg harisnyát, meleg keztyűt, kötött ujjas mellényt, téli kabátot, erős labbit és háti zsákot, de mindenesetre evőeszközt, evőesészt és 2 napi élelmet hozzanak magukkal.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap birtokosa a vasuton harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfölkelési igazolványi lap azonban a vasuti, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon alkalmasnak talált népfölkelésre kötelezettek, kik részére népfölkelési igazolványi lap nem állított ki, a községi előjáróság ingyenes vasuti utazásra jogosító igazoló jeggyel látja el. (Védttörvény ut. III. rész. 29. §)

Azon behívott népfölkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetettik elő s a katonai behívás iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-cz. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetttik.

A m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett tényleges szolgálatra történt bevonulása után csak azon csapat-testhez kérheti felvételt, ahova mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Első nagyváradi cementipar.

Készíttek granitó, terazzó, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyelettel mellett. Kiváratra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legtelkisméretesebb és legmesszebb menő járallal mellett készíttek. A nagyerdemű közönség baceses pártfogását kerli tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalkozó.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Nagyvárád város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjeli ügyeletos szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos viagi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Osillátorok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.